

THỰC HÀNH THÔNG điệp 5K TRONG PHÒNG, CHỐNG DỊCH BỆNH COVID-19: MỘT NGHIÊN CỨU TẠI TRƯỜNG TRUNG HỌC PHỔ THÔNG CHUYÊN NGUYỄN BÌNH KHIÊM, TỈNH VĨNH LONG

Ngô Thanh Trúc

Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm, tỉnh Vĩnh Long
Email: ntruc@vinhlong.edu.vn

Article History

Received: 17/01/2021

Accepted: 28/01/2021

Published: 05/02/2021

Keywords

COVID-19 prevention, 5K message, students.

ABSTRACT

The situation of COVID-19 in the world is very serious. Therefore, Vietnam must take preventive measures seriously. In particular, school is a place with many hidden risks due to the condense of students. Therefore, students need to properly implement 5K messages in COVID-19 prevention of the Ministry of Health to keep themselves and society safe from the COVID-19 pandemic. Correct practice of the 5K messages will help reduce the risk of disease transmission in schools and should be taken seriously even if the potential burden in the community is at the lowest risk. This article presents the practice of 5K message in the prevention and control of covid-19 epidemics by students of Nguyen Binh Khiem high school for gifted students, Vinh Long province. The research results will help school leaders focus on practising 5K message in schools in general.

1. Mở đầu

Theo báo cáo của WHO (2021), đến 15 giờ 42 phút ngày 10/01/2021, thế giới ghi nhận 88.383.771 ca mắc (790.456 ca mắc mới trong 24 giờ) và 1.919.126 trường hợp tử vong (12.454 trường hợp tử vong trong 24 giờ) do COVID-19 tại 220 quốc gia, vùng lãnh thổ... Sở GD-ĐT Vĩnh Long (2020, 2021) đã chỉ đạo các trường học trong tỉnh nghiêm túc thực hiện các biện pháp phòng, chống dịch COVID-19. Trên cơ sở đó, Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm (2020, 2021) đã yêu cầu toàn thể giáo viên và học sinh (HS) thực hiện tốt các yêu cầu và biện pháp phòng chống dịch, bảo đảm hoạt động dạy - học trong điều kiện bình thường mới, trong đó thực hành đúng Thông điệp 5K (Khẩu trang - Khử khuẩn - Khoảng cách - Không tập trung - Khai báo y tế) của HS là một nội dung quan trọng để phòng chống dịch bệnh COVID-19 nhằm đảm bảo an toàn trường học trước diễn biến phức tạp của dịch bệnh.

2. Kết quả nghiên cứu

2.1. Dịch bệnh COVID-19 và Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19

COVID-19 là bệnh truyền nhiễm cấp tính thuộc nhóm A do virus SARS-CoV-2 gây ra, lây truyền từ người sang người, đặc biệt nguy hiểm có khả năng lây truyền nhanh, phát tán rộng và tỉ lệ tử vong cao, việc lây nhiễm có thể diễn ra ngay trước khi các triệu chứng xuất hiện. Đến nay, chưa có thuốc điều trị đặc hiệu và vắc xin phòng bệnh. Phòng bệnh chủ yếu dựa vào biện pháp vệ sinh cá nhân, phát hiện và cách li sớm, giám sát chặt chẽ các trường hợp bệnh nghi ngờ, phòng chống lây truyền tại cộng đồng và vệ sinh môi trường (Bộ Y tế, 2020).

Để chủ động phòng, chống dịch bệnh COVID-19 trong trạng thái “bình thường mới”, (Bộ Y tế, 2020) phát hành Sổ tay “Hướng dẫn phòng, chống dịch COVID-19 tại cộng đồng trong trạng thái bình thường mới” kêu gọi mỗi người dân Việt Nam cùng nhau thực hiện Chung sống an toàn với đại dịch COVID-19 theo Thông điệp 5K (đã nêu trên) với các nội dung chính sau đây:

(1) **Khẩu trang:** đeo khẩu trang vải thường xuyên tại nơi công cộng, nơi tập trung đông người; đeo khẩu trang y tế tại các cơ sở y tế, khu cách li.

(2) **Khử khuẩn:** rửa tay thường xuyên bằng xà phòng hoặc dung dịch sát khuẩn tay; vệ sinh các bề mặt/ vật dụng thường xuyên tiếp xúc (tay nắm cửa, điện thoại, máy tính bảng, mặt bàn, ghế...); giữ vệ sinh, lau rửa và để nhà cửa thông thoáng.

(3) **Khoảng cách:** giữ khoảng cách khi tiếp xúc với người khác.

(4) **Không tụ tập đông người.**

(5) **Khai báo y tế:** thực hiện khai báo y tế trên App NCOVI; cài đặt ứng dụng BlueZone tại địa chỉ <https://www.bluezone.gov.vn> để được cảnh báo nguy cơ lây nhiễm COVID-19. Khi có dấu hiệu sốt, ho, khó thở hãy gọi điện cho đường dây nóng của Bộ Y tế là 19009095 hoặc đường dây nóng của y tế địa phương để được tư vấn, hỗ trợ, hướng dẫn đi khám bệnh đảm bảo an toàn và khai báo y tế cho Trường sau khi nghỉ dài ngày (Bộ Y tế, 2020).

2.2. Khảo sát về thực trạng thực hành Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch bệnh COVID-19 của học sinh Trường Trung học phổ thông chuyên Nguyễn Bình Khiêm, tỉnh Vĩnh Long

2.2.1. Thang đo bao gồm 24 biến đo lường theo thang đo Linkert 5 mức độ lựa chọn (1: “Không thực hiện”, 2: “Không thường xuyên”, 3: “Không biết/không ý kiến”, 4: “Thường xuyên”, 5: “Rất thường xuyên”) và 2 thông tin về đặc điểm của HS. Có 460 mẫu khảo sát, 460 phiếu hỏi được gửi đi trong khảo sát năm 2021, thu về 449 với 444 phiếu hợp lệ (đạt 98,9%).

444 mẫu khảo sát có 2 thông tin về đặc điểm được mô tả như sau: - 256 HS chuyên và 188 HS không chuyên; - Lớp: 151 HS lớp 10, 225 HS lớp 11, 68 HS lớp 12; - Mức độ biết của HS về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 khảo sát ở 3 mức độ (1: Biết rất rõ, 2: Biết ít, 3: Hoàn toàn không biết).

Sử dụng phần mềm SPSS 18.0 phân tích độ tin cậy, phân tích nhân tố khám phá EFA, phân tích định lượng, định tính của kết quả nghiên cứu thu được, phân tích tương quan của mối quan hệ tuyến tính giữa một vài biến số. Kết quả phân tích: Tất cả các tiêu chí đều phù hợp và các tiêu chí của phép đo có tính đồng nhất và đều đóng góp cho độ tin cậy của toàn bộ phép đo.

2.2.2. Mô tả thực hành của học sinh về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19

a. Mô tả thực hành của HS về đeo khẩu trang

Bảng 1. Thống kê mô tả “Đeo khẩu trang vải thường xuyên tại nơi công cộng, nơi tập trung đông người; đeo khẩu trang y tế tại các cơ sở y tế, khu cách li”

	Đeo khẩu trang vải tại nơi công cộng	Đeo khẩu trang vải nơi tập trung đông người	Đeo khẩu trang y tế tại các cơ sở y tế, khu cách li	Đeo khẩu trang khi ở gần những người không sống trong nhà, đặc biệt khi khó duy trì các biện pháp cách li giao tiếp xã hội	Đeo khẩu trang vẫn cần duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét tại các không gian chung, khu sinh hoạt cộng đồng	Không chạm tay vào mặt ngoài khẩu trang trong suốt quá trình sử dụng. Nếu chạm vào phải rửa tay đúng cách với xà phòng hoặc dung dịch rửa tay sát khuẩn
Trung bình (TB)	4,24	4,23	4,53	4,22	4,23	4,24
Độ lệch chuẩn (ĐLC)	,537	,577	,452	,580	,560	,540
Nhỏ nhất	2	2	4	2	3	2
Lớn nhất	5	5	5	5	5	5

Thống kê mô tả tại bảng 1 chỉ rõ: giá trị trung bình (GTTB) từ 4,22-4,53; ĐLC từ 0,452-0,580. Khảo sát cho thấy, 97,5%-99,5% số người được hỏi đều đánh giá thực hành đeo khẩu trang vải thường xuyên tại nơi công cộng, nơi tập trung đông người; đeo khẩu trang y tế tại các cơ sở y tế, khu cách li “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên”. Như vậy, đa số HS thực hành đúng chỉ báo này.

b. Mô tả thực hành của HS về “Khử khuẩn”

Bảng 2. Thống kê mô tả “Khử khuẩn”

	Rửa tay bằng xà phòng hoặc dung dịch sát khuẩn tay sau khi đến khu vực công cộng	Rửa tay trước khi ăn hoặc chuẩn bị đồ ăn, trước khi chạm vào mắt, mũi và miệng	Rửa tay sau khi cầm khẩu trang, chăm sóc người bệnh hoặc nghi ngờ mắc bệnh	Rửa tay bằng xà phòng hoặc dung dịch sát khuẩn tay sau khi đi vệ sinh, xì mũi, ho hoặc hắt hơi	Vệ sinh các bề mặt/vật dụng thường xuyên tiếp xúc (tay nắm cửa, điện thoại, máy tính bảng, mặt bàn, ghế...)	Giữ vệ sinh, lau rửa và để nhà cửa thông thoáng
TB	4,84	4,83	4,73	4,23	3,23	4,24
ĐLC	,543	,552	,552	,552	,552	,543
Nhỏ nhất	4	4	4	2	2	2
Lớn nhất	5	5	5	5	5	5

Thống kê mô tả tại bảng 2 chỉ rõ: GTTB từ 4,23-4,84; ĐLC từ 0,552-0,543. Khảo sát cho thấy, 98,4%-99,1% số người được hỏi đều trả lời “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên”. Như vậy, các hướng dẫn về khử khuẩn được HS

thực hành tốt. Tuy nhiên, vẫn còn một số HS trả lời: “Không thường xuyên” và “Không biết/không ý kiến” về chi báo “Vệ sinh các bề mặt/ vật dụng thường xuyên tiếp xúc (tay nắm cửa, điện thoại, máy tính bảng, mặt bàn, ghế...)”.

c. Mô tả thực hành của HS về duy trì khoảng cách an toàn

Bảng 3. Thống kê mô tả “Giữ khoảng cách khi tiếp xúc với người khác”

	Giữ khoảng cách tối thiểu 1 mét tại các không gian chung, khu sinh hoạt cộng đồng	Duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét giữa bản thân và người cung cấp dịch vụ vận chuyển trong khi trao đổi và đeo khẩu trang	Nếu phải gặp gỡ trực tiếp những người khác, luôn giữ khoảng cách tối thiểu 1 mét với những người khác không sống cùng nhà	Luôn chọn một địa điểm định ghé thăm có thể giúp duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với người không sống cùng nhà	Tăng cường kết nối xã hội với bạn bè và gia đình không sống cùng trong nhà bằng cách gọi điện, sử dụng trò chuyện video hoặc giữ liên lạc thông qua mạng xã hội
TB	4,24	4,23	3,93	3,23	4,51
ĐLC	,549	,535	,557	,560	,560
Nhỏ nhất	2	2	1	1	4
Lớn nhất	5	5	4	4	5

Thống kê mô tả tại bảng 3 chỉ rõ: GTTB từ 4,23-4,51; ĐLC từ 0,535-0,560. Khảo sát cho thấy, 98,4-98,9% số người được hỏi đều thực hành “Rất thường xuyên” và “Thường xuyên”. Chi báo về “Giữ khoảng cách khi tiếp xúc với người khác” được 98,4-98,9% HS thực hành đúng.

Thống kê cho thấy, đa số HS không duy trì khoảng cách an toàn với những người khác không sống cùng nhà, thực tế nhiều người rơi vào những tình huống hoặc hoàn cảnh riêng vốn rất khó thực hiện cách li giao tiếp xã hội để ngăn ngừa lây lan COVID-19, tuy nhiên có thể yên tâm khi 97,5%-99,5% HS thực hành đeo khẩu trang và thường xuyên tại nơi công cộng, nơi tập trung đông người.

d. Mô tả thực hành của HS về “Không tụ tập đông người”

Bảng 4. Thống kê mô tả “Không tụ tập đông người”

	Tránh những nơi đông người và các điểm tụ tập khó duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với những người không sống cùng nhà	Không tham gia các hoạt động, sự kiện tập trung đông người khi không cần thiết	Không đến các tụ điểm nghệ thuật, tăng cường các hoạt động giải trí qua các nền tảng ứng dụng công nghệ thông tin
TB	4,22	4,24	4,24
ĐLC	,546	,536	,536
Nhỏ nhất	2	2	2
Lớn nhất	5	5	5

Thống kê mô tả tại bảng 4 chỉ rõ: GTTB từ 4,22-4,24; ĐLC từ 0,536-0,546. Kết quả khảo sát cho thấy, 98,4-98,6% số người được hỏi đều trả lời “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” không tụ tập đông người. Như vậy, chi báo về không tụ tập đông người được đa số HS thực hành đúng.

e. Mô tả thực hành của HS về “Khai báo y tế”

Bảng 5. Thống kê mô tả “Khai báo y tế”

	Thực hiện khai báo y tế trên App NCOVI hoặc https://tokhaiyte.vn	Cài đặt ứng dụng BlueZone	Khi có dấu hiệu sốt, ho, khó thở lập tức được gia đình báo y tế địa phương để được tư vấn, hỗ trợ, hướng dẫn đi khám bệnh đảm bảo an toàn	Khai báo y tế cho Trường sau khi nghỉ dài ngày
TB	4,83	4,26	4,26	4,76
ĐLC	,449	,489	,553	,553
Nhỏ nhất	4	2	2	4
Lớn nhất	5	5	5	5

Thống kê mô tả tại bảng 5 chỉ rõ: GTTB từ 4,26-4,83; ĐLC: 0,449-0,553. Kết quả khảo sát cho thấy 98,4-98,6% số người được hỏi trả lời “Thường xuyên” và “Rất thường xuyên” về khai báo y tế. Như vậy, chi báo về khai báo y

tế được đa số HS thực hành đúng. Thống kê này khớp với số lượng HS khai báo y tế trên App NCOVI hoặc <https://tokhaiyte.vn> mà nhà trường chỉ đạo thực hiện.

2.2.3. *Mối quan hệ giữa các đặc điểm của học sinh và nhận biết của học sinh về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19*

Từ 2 đặc điểm của HS (HS chuyên/HS không chuyên và HS của các khối lớp) và mức độ biết của HS về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19, chúng tôi đặt 2 giả thuyết về mối quan hệ giữa các đặc điểm của HS và nhận biết của HS về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 như sau: - *Giả thuyết H₁*: Không có sự khác biệt về HS chuyên/ HS không chuyên và nhận biết về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19; - *Giả thuyết H₂*: Không có sự khác biệt HS thuộc các khối lớp khác nhau và nhận biết về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19.

Kết quả phân tích phương sai ANOVA:

Giả thuyết H₁: Kiểm định Levene có $Sig.\alpha = 0,09-0,523 (>0,05)$ nên chấp nhận giả thuyết phương sai của nhận biết về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 là bằng nhau giữa các HS chuyên và HS không chuyên (độ tin cậy 95%).

Bảng ANOVA cho kết quả:

$Sig.\alpha$ của biến số “Luôn chọn một địa điểm định ghé thăm có thể giúp duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với người không sống cùng nhà” $<0,05$ nên bác bỏ giả thuyết H₂ cho các biến số ở độ tin cậy 95%, có nghĩa là có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê về thực hành luôn chọn một địa điểm định ghé thăm có thể giúp duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với người không sống cùng nhà giữa các HS chuyên và HS không chuyên mức ý nghĩa 95%.

Kết quả GTTB của các biến số về “Luôn chọn một địa điểm định ghé thăm có thể giúp duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với người không sống cùng nhà” có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê giữa HS chuyên và HS không chuyên. GTTB của HS không chuyên luôn lớn hơn GTTB của HS chuyên. Nội dung về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 được triển khai, phổ biến thường xuyên trong nhà trường với nhiều hình thức (pano, website, thông báo, tờ rơi, ...).

$Sig.\alpha$ của các biến số còn lại $>0,05$ nên chấp nhận giả thuyết H₂ ở độ tin cậy 95%, có nghĩa là không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 giữa HS chuyên và HS không chuyên.

Giả thuyết H₂: Kiểm định Levene có $Sig.\alpha = 0,059-0,864 (>0,05)$ và Bảng ANOVA cho kết quả $Sig.\alpha >0,05$ nên chấp nhận giả thuyết H₂ ở độ tin cậy 95%, có nghĩa là không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 giữa các HS thuộc các khối lớp khác nhau.

Kết quả thống kê mô tả còn cho thấy mức độ biết khác nhau về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 của HS ở mức độ “Biết rất rõ” và “Biết rõ” chiếm ưu thế (97,3%) so với “Biết ít” (2,7%). Kết quả phân tích này phù hợp với 97,3%-99,5% về thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19.

2.3. *Đánh giá chung về mối quan hệ giữa các đặc điểm của học sinh và thực hành Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19*

2.3.1. *Ưu điểm*

97,3%-99,5% HS về thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19. Kết quả này rất có ý nghĩa vì HS thực hành đúng để giữ an toàn cho bản thân và xã hội trước đại dịch COVID-19.

Thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 là bằng nhau giữa các đặc điểm của HS. Đa số các biến số khảo sát (96%) không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê về mối quan hệ giữa các đặc điểm của HS và Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19.

Có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê mức ý nghĩa 95% giữa HS chuyên và HS không chuyên về “Luôn chọn một địa điểm định ghé thăm có thể giúp duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với người không sống cùng nhà”.

2.3.2. *Hạn chế*

Vẫn còn một bộ phận nhỏ HS (0,2%-2,5%) thực hành chưa đúng hoặc không biết/không có ý kiến về thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19. Đặc biệt, có 32,6% HS “Không thực hiện”, “Không thường xuyên” và “Không biết/không ý kiến” chỉ báo “Vệ sinh các bề mặt/ vật dụng thường xuyên tiếp xúc (tay nắm cửa, điện thoại, máy tính bảng, mặt bàn, ghế...)” nhằm giảm lượng mầm bệnh, bụi bẩn và tạp chất trên bề mặt có vai trò diệt mọi mầm bệnh còn sót lại trên các bề mặt, giúp giảm thêm mọi nguy cơ lây nhiễm bệnh. Có 97,6-98,2% HS “không thường xuyên” và “rất không thường xuyên” giữ khoảng cách tối thiểu 1 mét nếu phải gặp gỡ trực tiếp những người khác không sống cùng nhà, và HS “không thường xuyên” và “rất không thường xuyên” chọn một địa điểm định ghé thăm có thể giúp duy trì khoảng cách tối thiểu 1 mét với người không sống cùng nhà, đặc biệt những địa điểm khó thực hiện các biện pháp cách li giao tiếp xã hội.

Tóm lại, kết quả nghiên cứu cho thấy, đa số HS Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm có quan tâm và thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19; thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 là bằng nhau giữa các đặc điểm của HS; đa số không có sự khác biệt có ý nghĩa thống kê về mối quan hệ giữa các đặc điểm của HS và về Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19.

3. Kết luận

Kết quả nghiên cứu cho thấy, đa số HS Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm có quan tâm và thực hành đúng Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19. Kết quả thể hiện hầu hết HS lo lắng về sức khỏe và sự an toàn của bản thân mình trong đại dịch COVID-19. Kết quả này rất có ý nghĩa, bởi lẽ thực tế hiện nay, nguy cơ dịch COVID-19 vẫn tiềm ẩn và có thể bùng phát bất cứ lúc nào nếu chúng ta chủ quan, lơ là. Trong trạng thái “bình thường mới”, Bộ Y tế đã luôn khuyến cáo những thông điệp, những việc cần làm rất cụ thể, chính xác, phù hợp với diễn biến và tình huống phòng, chống dịch COVID-19. Mỗi HS thực hành tốt Thông điệp 5K trong phòng, chống dịch COVID-19 thì việc kiểm soát dịch COVID-19 là hoàn toàn có thể. Việc thực hành đúng Thông điệp 5K sẽ giúp giảm nguy cơ lây truyền dịch bệnh trong trường học và cần thực hiện nghiêm túc ngay cả khi gánh nặng tiềm ẩn tại cộng đồng với nguy cơ ở mức thấp nhất và chung sống an toàn với đại dịch COVID-19. Kết quả nghiên cứu sẽ giúp Lãnh đạo Nhà trường tuyên truyền trọng tâm hơn thực hành Thông điệp 5K ở các nội dung về vệ sinh các bề mặt/ vật dụng thường xuyên tiếp xúc (tay nắm cửa, điện thoại, máy tính bảng, mặt bàn, ghế...); luôn giữ khoảng cách tối thiểu 1 mét với những người không sống cùng nhà.

Tài liệu tham khảo

- Bộ Y tế (2020a). <http://vnncdc.gov.vn/vi/phong-chong-dich-benh-viem-phoi-cap-ncov/14135/ban-tin-cap-nhat-dich-benh-covid-19-ngay-30-11-2020>.
- Bộ Y tế (2020b). <https://ncov.moh.gov.vn/web/guest/-ieu-can-biet>.
- Bộ Y tế (2020c). *Sổ tay “Hướng dẫn phòng, chống dịch COVID-19 tại cộng đồng trong trạng thái bình thường mới”*. <http://baochinhphu.vn/Utilities/PrintView.aspx?distributionid=406994>.
- Sở GD-ĐT Vĩnh Long (2020). *Công văn số 6428/SGDĐT-CTTT ngày 26/12/2020 về việc tăng cường công tác phòng, chống dịch bệnh COVID-19 trong ngành Giáo dục*.
- Sở GD-ĐT Vĩnh Long (2021). *Công văn số 21/SGDĐT-CTTT ngày 07/01/2021 về việc tăng cường công tác phòng, chống dịch COVID-19*.
- Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm (2020). *Công văn số 207/CV-NBK ngày 26/12/2020 của Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm về việc tăng cường công tác phòng, chống dịch bệnh COVID-19*.
- Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm (2021). *Công văn số 11/CV-NBK ngày 07/01/2021 của Trường THPT chuyên Nguyễn Bình Khiêm về việc tăng cường công tác phòng, chống dịch bệnh COVID-19*.
- World Health Organization (2020a). https://www.who.int/health-topics/coronavirus#tab=tab_1.
- World Health Organization (2020b). <https://www.who.int/vietnam/vi/news/detail/14-07-2020-q-a-how-is-covid-19-transmitted>.
- World Health Organization (2021). <https://covid19.who.int/>.